

90 letnica rojstva Louisa Adamiča 1898—1951 NAŠ ROJAK IN SLOVENSTVO

Pod geslom NAŠ ROJAK IN SLOVENSTVO bomo 23. marca 1988 počastili spomin na pisatelja Louisa Adamiča, rojenega v Prapročah pri Grosupljem.

Odbor za proslavo 90-letnice rojstva, ki ga vodi Dare Gabrijel, je pričel z delom že novembra lani. Ustanovljeni so tudi trije pododbori, in sicer za urejanje muzeja Louisa Adamiča, za pripravo kulturnega programa, za propagando in za vprašanja financiranja. Na decembrskih sejah so že vsi oblikovali svoje programe dela. Do 23. 3., ko bo ob 18. uri osrednja proslava v OŠ »Louis Adamič« v Grosupljem, bodo v muzeju v Prapročah uredili muzejske sobe. Informacije o 90-letnici naj bi prodrle čim širše v slovenski prostor, za udeležence proslave bo pripravljena posebna brošura. Na vseh šolah v občini se bodo učenci seznanili s pisateljevimi deli in tudi prireditve v počastitev 8. februarja — kulturnega praznika — bodo v znamenju Louisa Adamiča.

V sodelovanju s Slovensko izseljensko matico bodo besedila o Louisu Adamiču objavljena v reviji Rodna gruda in v reviji Slovenija (izhaja v angleškem jeziku), tako da bodo z njimi seznanjeni tudi rojaki po svetu. V izseljenskem koledarju za leto 1988 pa sta bila o Louisu Adamiču že objavljena dva strokovna prispevka.

LOUIS ADAMIČ se je rodil 23. 3. 1898 kmečkimi staršem v Blatu pri Grosupljem. Srednjo šolo je obiskoval v Ljubljani. Že s 14 leti se je napotil »čez veliko lužo« v Ameriko, v objubljenem deželu svojih otroških sanj. Sprva je dobil zaposlitev pri nekem slovenskem lističu. Nekaj časa se je skozi življenje prebijal z najtežjim delom, dokler ni proti koncu I. svetovne vojne postal ameriški vojak in se udeležil poslednjih bojev na francosko-nemški fronti.

Po odsluženju vojaščini je raziskoval svojo novo domovino in prepotoval širo ameriško celino živeč od priložnostnega dela. Nahrnil pa je nešteto dragocenih vtisov in spoznanj za svoje poznejše pisateljsko delo. Le-temu se je posvetil, ko se je naposled ustavil v Kaliforniji kot pomočnik losangeškega pristaniškega pilota.

Njegove krajše črte in zgodbe so objavljali razni lističi na obali, pozneje pa je prodril v ugledno Menckenovo revijo »The Mercury« in se tako uveljavil kot resen pisatelj. Po izidu svoje prve knjige »Dinamit« se je preselil v New York in kmalu zatem objavil še avtobiografsko delo »Smeš v džungli«. Ko je prejel Guggenheimovo literarno nagrado, si je privoščil potovanje v Evropo. Na podlagi obiska v domovini se je rodila knjiga »Povratek v domo-

vino«, v kateri pisatelj biča nečloveško ravnanje s političnimi jetniki v Aleksandrovi Jugoslaviji. Knjiga je bila poleg brošure »Borba« pisateljev največji uspeh. Tedaj si je pisatelj kupil farmo v Mildfordu v državi New Jersey, kjer se je v največjem miru predal svojemu delu.

Nato je knjiga sledila knjigi: Zibelka življenja, Vnuki, Hiša v Antrgni, Moja Amerika, Iz mnogih dežel, Narod narodov, Pot na dve strani, Moja rodna gruda (v kateri razkrinkuje delovanje Mihajloviča in v pravi luči prikazuje NOB in partizanske boje), Kako vam je ime in Večerja v Beli hiši.

Kot vsekoli napreden pisatelj je s svojim obširnimi delom globoko posegel v ameriško javno in kulturno življenje, hkrati pa je bil zmerom zvest pisatelj in zagovornik zdravih, naprednih sil v rodni domovini, pa ne le s pisano besedo, temveč tudi z osebnimi stiki z ameriškim predsednikom Rooseveltom in drugimi uglednimi ameriški vodilnimi osebnostmi. Že med II. svetovno vojno je zastavil ves svoj vpliv za našo stvar. Leta 1949 je obiskal staro domovino, zdaj novo Jugoslavijo. Tu je našel snov za svoje poslednje delo »Orel in korenine«, toda tragična smrt 4. septembra 1951 mu je preprečila, da bi doživel izid knjige.

Bolj pestro življenje v domu

Dedek Mraz je letos obiskal tudi Dom starejših občanov v Grosupljem. V kulturnem programu so nastopili učenci Glasbene šole Grosuplje, Šolsko kulturno društvo iz Osnovne šole »Louis Adamič« Grosuplje pod vodstvom mentorice Olge Žitnik in Zlatke Žnidaršič, folklorna skupina Osnovne šole Žalna pod vodstvom mentorice Zofke Rogelj ter narodnozabavni ansambel.

Po kulturnem programu je dedek Mraz vsem oskrbovancem prinesel darila in se z njimi malo pogovoril. Prisotni so bili s prireditvijo zelo zadovoljni in si želijo še več podobnih prireditev. Velja poudariti, da so za okrasitev prostora poskrbeli oskrbovanci sami in na ta način prispevali k prijetnemu vzdušju.

Prireditve je organizirala delovna terapevtka tov. Anica Albreht, ki je v Domu starejših občanov zaposlena šele štiri mesece, vendar je v tem času dosegla že nekaj vidnih delovnih uspehov. Ob tej priložnosti smo se s tov. Albrehtovo tudi pogovorili o njenem delu in o načrtih, katere snuje skupaj z oskrbovanci.

— V Domu starejših občanov ste zaposleni kot delovna terapevtka. Ker je to delo oziroma področje medicine precej neznano, bi mogoče najprej povedali, kaj sploh je delovna terapija.

Delovna terapija je novejša veja v medicini. V Sloveniji jo poznamo približno 20 let, vendar ima zametke že v arabski in grški psihitriji, kjer so pacienti zdravili z glasbo. Poznamo dve vrsti delovne terapije, in sicer funkcionalno in okupacijsko. Funkcionalna delovna terapija je v bistvu usposabljanje invalidnih oseb s ciljem, da se doseže samostojnost v vsakodnevnih aktivnostih. Okupacijska delovna terapija posega na vsa področja človekovega življenja, in sicer s ciljem izboljšati kvaliteto življenja. To se doseže z različnimi konjički, izleti, prireditvami itd.

— Oskrbovanci imajo na razpolago veliko prostega časa. Katere aktivnosti ste organizirali zanje in kako se vključujejo v vaše delo?

Vsak dan imamo jutranjo telovadbo, se pravi, gibalno terapijo. Organizirali smo tudi pogovorne skupine, kjer se lahko oskrbovanci pogovorijo o svojih problemih, predlagajo, kaj bi spremenili v Domu, in če je mogoče, njihove pripombe tudi upoštevamo. Z njimi imam tudi individualne razgovore in jim tako poskušam pomagati v stiski. Vsak zadnji petek v mesecu organiziramo praznovanje rojstnih dni za vse oskrbovance. Organizirali smo tudi pevski zbor za ljubitelje petja, imamo priložnostne proslave in prireditve. Ker je v Domu pretežno kmečka populacija, se lahko oskrbovanci ukvarjajo tudi z delom na vrtu in z gojenjem rož, s katerimi nato polepšamo bivalne prostore. Trudimo se, da bi vsakemu omogočili ukvarjanje s tistim konjičkom, katerega si želi. Izdelujejo makrameje, tapiserije, barvajo steklenice itd. Žal nam včasih primanjkuje denarja, od delovnih organizacij pa nam je pomagala le Rašica, ki nam je po ugodni ceni ponudila ostanke pletenin, katere potem oskrbovanci parajo in tako dobijo volno za tapiserije ali pletenje. V delovno terapijo se je vključil večji del oskrbovancev in moram reči, da so z njo zelo zadovoljni in se odlično razumemo.

— Verjetno imate precej načrtov in želja za nadaljnje delo. Ali boste organizirali kakšno razstavo izdelkov ali kaj podobnega?

Razstave izdelkov zaenkrat še ne bomo organizirali, kajti izdelki bi radi najprej okrasili prostore v domu, ko pa bo izdelkov več, bomo pripravili tudi razstavo, verjetno v drugi polovici letošnjega leta. Za 8. februar bomo pripravili večer z literarno skupino, za dan žena pa bodo oskrbovanci že sami pripravili proslavo s kulturnim programom.

Želim, da bi oskrbovancem lahko nudili čim več aktivnosti in izpolnili čim več želja ter jim tako olepšali bivanje v našem Domu.

IV. ZMANJŠEVANJE NEDOVOLJENIH GRADENJ IN DRUGIH NEDOVOLJENIH POSEGOV V PROSTOR

1. V postopku priprave prostorskih ureditvenih pogojev za področje celotne občine se na konkretno pobudo KS in organizacij preverijo meje ureditvenih območij naselij za stanovanjsko gradnjo.

Gradi se lahko znotraj vseh ureditvenih območij naselij — tudi manjših oziroma tistih, kjer to dosedaj ni bilo predvideno.

Nosilec: Oddelek za urbanizem in gradbene zadeve
Rok: postopoma do leta 1990 — ob pripravi posameznih PIA (PUP) oziroma do novega srednjeročnega plana

2. Zaostri se preprečevanje nedovoljene gradnje izven ureditvenih območij naselij, še zlasti pa nedovoljeno gradnjo na zemljiščih I. območja kmetijskih zemljišč, ki so trajno namenjena kmetijski obdelavi.

Nosilec: urbanistična inšpekcija
Rok: stalna naloga

3. na konkretne pobude KS ali urbanistične oziroma katere druge inšpekcije se preveri in po potrebi še nadalje zmanjša ureditvena območja počitniških naselij (primer — KS Staro apno).

Nosilec: Oddelek za urbanizem in gradbene zadeve
Rok: do leta 1990

4. Urbanistična inšpekcija bo v sodelovanju z republiško rudarsko inšpekcijo nadzirala in ukrepala v primerih nedovoljenega izkoriščanja peskokopov in kamnolomov.

Nosilec: urbanistična inšpekcija
Rok: trajna naloga, prvo poročilo se pripravi do 1. 9. 1988

V. OBDELAVA KMETIJSKIH ZEMLJIŠČ

1. Kmetijska inšpekcija bo poostri nadzor nad prodajo vseh vrst zaščitnih sredstev za varstvo rastlin.

Vse kmetijske organizacije, ki se ukvarjajo s prodajo zaščitnih sredstev morajo v smislu zakona o prodaji zaščitnih sredstev usposobiti vse prodajalce, ki se s to prodajo ukvarjajo, za kmete pa organizirati občasna predavanja o uporabi pesticidov in o možnosti naravnega zatiranja škodljivcev.

Rok: stalna naloga, poročilo se pripravi do 1. 9. 1988
Nosilci: kmetijske zadrudne organizacije

Nadzor: kmetijska inšpekcija
2. Da bi zmanjšali primere neobdelanih ali slabo obdelanih kmetijskih zemljišč, bomo izvedli naslednje ukrepe:

a) kmetijska inšpekcija — pripravi evidenco neobdelanih ali slabo obdelanih kmetijskih zemljišč in sproti ukrepa proti lastnikom oziroma upravljavcem teh zemljišč;

b) kmetijska zemljiška skupnost zagotovi ohranitev I. območja kmetijskih zemljišč za trajno intenzivno kmetijsko pridelavo;

c) v primerih, ko je vzrok problemov obdelave kmetijskih zemljišč ostarelost, neurejeno lastništvo, bolezen ali alkoholizem, se v reševanje teh problemov vključijo tudi ostale organizacije (Center za socialno delo, sodišče ipd.).

Nadzor: kmetijska inšpekcija, ki pripravi tudi evidence neobdelanih zemljišč

MEDOBČINSKA GOSPODARSKA ZBORNICA LJUBLJANA LJUBLJANSKA TURISTIČNA ZVEZA LJUBLJANA OBRтна ZDRUŽENJA LJUBLJANSKE REGIJE

Razpisujejo

3. NATEČAJ ZA NOVE SPOMINKE LJUBLJANSKE REGIJE

K sodelovanju vabimo vse posameznike, likovnike, šolsko mladino, aktivne zadržnike, izdelovalce domače obrti, oblikovalce, arhitekte, upokojence in druge, da s svojimi predlogi in izdelki sodelujejo v natečaju. Vabimo tudi OZD, društva upokojencev, društva paraplegikov, člane turističnih podmladkov, pionirske šolske zadruge, člane turističnih društev.

2.

Namen natečaja je v spodbujanju čim širšega kroga občanov za oblikovanje in izdelovanje najrazličnejših izdelkov, ki bodo lahko služili kot turistični spominki. Še zlasti apeliramo na posamezne OZD na območju ljubljanskih občin, da poskušajo del svojih proizvodnih programov razumeti tudi kot turistično zanimiv izdelek. Na to pa se seveda navezuje vprašanje embalaže, opreme itd.

3.

Kaj so spominki? Na kratko povedano so to vsi tisti predmeti ali izdelki, ki jih kot turisti, izletniki ali gostje v tujem kraju kupimo, dobimo v dar, vzamemo ipd. in ponesejo v svoje primarno kulturno okolje. To so lahko uporabni in okrasni predmeti, tudi taki, ki jih lahko pojemo ali popijemo, to so izdelki domače in umetne obrti, pa razglednice (kopije starih in take s sodobno fotografijo in oblikovanjem), plakati, nalepke, majice, kopije spomenikov premične kulturne dediščine, likovna dela, maskote, jedilni listi in še kaj...

4.

V natečaju bomo upoštevali vse izdelke, ki bodo poslani do razpisnega roka. Posebna strokovna komisija v sestavi: Drago Železnik, predsednik, Janez Bogataj, član, Marjan Loboda, član, Janez Suhadolc, član, Niko Jerman, član, Milan Aleš, član, Alojz Šoster, član, bo ocenila izdelke na osnovi naslednjih kriterijev:

- kriterij kakovosti (gradivo, izdelava, celovitost)
- kriterij kulturne dediščine (glede na Ljubljano in širšo okolico)
- kriterij aplikativnosti izdelka,
- kriterij ekonomske vrednosti,
- kriterij tipičnosti in lokalne vezanosti
- kriterij likovne estetske vrednosti

Izdelek mora biti tudi tehnološko primeren za organiziranje proizvodnje spominkov.

Natečaj traja do vključno 28. 2. 1988. Ideje in izdelke (lahko tudi prototipe) pošljite na naslov: Medobčinska gospodarska zbornica Ljubljana, Igriška 5.

6.

Rezultati natečaja bodo objavljeni v ustreznih sredstvih javnega obveščanja, razstava vseh prispelih in nagradjenih izdelkov pa v maju 1988.

7.

Pri tem natečaju bodo podeljene naslednje nagrade:

1. nagrada 300.000 din
2. nagrada 200.000 din
3. nagrada 150.000 din

Posebne nagrade za najbolj uspele spominke bo bodo podelile tudi delovne organizacije na področju turističnih dejavnosti ter obrtna združenja ljubljanske regije.

8.

Avtorju nagradjenega spominka priznava strokovna komisija pravico za organiziranje proizvodnje; v kolikor v 6 mesecih le-to ne organizira, avtomatično odstopi pravico za organiziranje proizvodnje razpisovalcu natečaja. V tem primeru priznamo do 5% avtorskih pravic.

9.

Strokovna komisija si pridržuje pravico, da razpisanih nagrad ne podeli, v kolikor oceni, da prispeli izdelki in ideje ne odgovarjajo natečajnim pogojem.

10.

Po zaključenem natečaju in razstavi ostanejo vsi izdelki v lasti razpisovalca natečaja.

»Kultura ne zajema samo znanosti, umetnosti, zdravstva in prosvete, kultura je način in oblika pa tudi vsebina človekovega življenja. Človekovo delo — kjerkoli in kakršnokoli — je kultura.

(B. Štih: To ni nobena pesem, to je ena sama ljubezen)

Nagradni kviz, tečaj za mlade knjižničarje, literarni večer in še kaj

Učenci preživljajo brezskrbne dneve zimskih šolskih počitnic zelo različno. Nekateri na saneh in smučeh, seveda če je sneg, drugi se odpravijo k babicam in dedkom, veliko pa jih je kar doma. Za vse tiste učence od 5. do 8. razreda, ki ne vedo, kaj bi počeli med počitnicami, smo pripravili čisto pravi nagradni kviz z naslovom »Znanj iskati, najdem vse«. Ker ga organizirata šolska knjižnica OŠ Grosuplje in Splošnoizobraževalna knjižnica Grosuplje, bo tudi tema kviza vezana na knjižničarstvo oz. na neprecenljivo bogastvo, ki ga imata knjižnici v svojih knjigah. Da pa ne bo pretežko, se bodo učenci lahko udeležili tridnevnega tečaja za mlade knjižničarje, ki se bo odvijal v obeh knjižnicah. Malo za šalo, malo zares bomo brskali po debelih leksikonih, enciklopedijah in skušali spoznati, da lahko v knjižnici najdeš odgovore skoraj na vsa vprašanja, samo če jih znaš poiskati.

Blizu se 8. februar. Zavod za kulturo in izobraževanje Grosuplje bo v počastitev letošnjega slovenskega kulturnega praznika pripravil literarni večer, katerega gost bo znani kulturni delavec in politik Ciril Zlobec. Delavci Zavoda pa bomo pripravili tudi kratek kulturni program. Srečanje s tov. Zlobcem bo enkratno doživetje, ki se ga boste lahko udeležili 10. februarja ob 18. uri v Splošnoizobraževalni knjižnici Grosuplje.

Predstavljamo vam še nekaj knjižnih novosti, ki si jih lahko izposodite v naši knjižnici:

- Pirjavec, J.: TITO, STALIN in ZAHOD
- Göres, H.H.: VARNOST NAŠEGA DOMA
- Zorman, I.: SLA PO LETENJU
- Pattier, E.: INTERNACIONALA IN NJEN AVTOR
- Rupnik, A.: ŠVICARSKA ČAROBNA FORMULA
- Trdina, J.: PODOBE PREDNIKOV
- Svetina, T.: UKANA 5
- Putrih, M.: SMEH SE NI PREPOVEDAN
- Bart, J.: RUDOLF, NESREČNI PRESTOLONASLEDNIK
- Dolenc, M.: PRAZNIK REPUBLIKE ALI ABRAKA-DABRA
- Ribičič, C. Z.: Tomac: USTAVNE SPREMEMBE
- Branjša, P.: OČETJE, KJE STE
- Čankovič, S.: LJUDI GOVORE O MODI

V prostorih Splošnoizobraževalne knjižnice Grosuplje si v mesecu januarju še lahko ogledate razstavo likovne samorastnice Marije Tratar iz Stične.

Dedek Mraz med otroki

Kot že vsa leta doslej smo v VVO Stojan Šuligoj Grosuplje tudi letos pripravili prijetno prednovoletno vzdušje. Vzgojiteljice in varuhinje so poskrbele, da so igralnice v vseh enotah dobile pravilno podobo, tako da so otroci lažje pričakali dedka Mraza.

Prijetno vzdušje smo popestrili z igrico »SNEGULJČICA IN SEDEM PALČKOV«, ki so jo pripravili delavci iz enote Tovarniška cesta, Grosuplje.

Z igrico smo razveseljevali tudi otroke delavcev iz naslednjih organizacij združenega dela: Unis, Black & Decker, Komunalno podjetje, Skupščina občine, Iskra Dobropolje. Sneguljčica s sedmimi palčki je pričarala novoletno vzdušje tudi otrokom iz krajevne skupnosti Podtabor in Spodnja Slivnica ter otrokom nižjih razredov Osnovne šole Smarje-Sap.

Navdušenje in radost v otroških očeh sta nam dala moč za nadaljnje ustvarjalno delo.

D. D.

L. B.

B. Ž.